

WPISUJE UCZEŃ**KOD UCZNI**

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**PRÓBNY EGZAMIN GIMNAZJALNY
Z OPERONEM
CZĘŚĆ HUMANISTYCZNA**

JĘZYK POLSKI**Instrukcja dla ucznia**

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 12 stron (zadania 1.–24.). Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Na tej stronie i na karcie odpowiedzi wpisz swój kod i PESEL.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
5. Zaznaczając odpowiedzi w części karty przeznaczonej dla zdającego, zamaluj pola do tego przeznaczone. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe.
6. Rozwiązania zadań, w których musisz sam sformułować odpowiedź, zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

**GRUDZIEŃ
2013**

**Czas pracy:
90 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 34**

Powodzenia!

Źródło mądrości

Tekst I

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 1.–5.

mądrość ż V, DCMs. ~ści 1. *blm* «wiedza nabyta przez naukę lub doświadczenie, umiejętność jej wykorzystania, zastosowania; rozumienie świata i ludzi, wiedza o nich; rozum, rozsądek»: Nabierać mądrości. Δ Zęby mądrości «ostatnie tylne zęby trzonowe, wyrzynające się dopiero po szesnastym roku życia» ◇ *fraz.* Mądrość książkowa «wiedza zaczerpnięta z książek, nieprzydatna w życiu praktycznym, niezyciowa, teoretyczna» ◇ Mądrość życiowa «umiejętność radzenia sobie w życiu, płynąca z doświadczenia życiowego, z praktycznego ustosunkowania się do życia»

2. *blm* «to, że coś jest mądre»: Mądrość opinii, sądów; powieści.

3. *blm* «umiejętność szybkiego orientowania się, spryt, przebiegłość, przemyślność (potocznie także w stosunku do zwierząt)»: Psia mądrość. Mądrość ptaków.

4. zwykle w *lm, pot.* «mądre poglądy, powiedzenia, wypowiedzi; często ironicznie: o rzeczach pozornie mądrych, trudnych, a w rzeczywistości niezbyt skomplikowanych»: Uczyć się różnych mądrości. A to ci mądrość!

Słownik języka polskiego, pod red. prof. Mieczysława Szymczaka, t. II, Warszawa 1995, s. 122.

Zadanie 1. (0–1)

Powyższy artykuł hasłowy wyrazu „mądrość” wyjaśnia jego

- A. budowę.
- B. pisownię.
- C. znaczenie.
- D. pochodzenie.

Zadanie 2. (0–1)

W tabeli znajdują się informacje dotyczące artykułu hasłowego wyrazu „mądrość” ze *Słownika języka polskiego*. Wskaż tę informację, która jest fałszywa – zaznacz F we właściwym miejscu.

1.	W każdej definicji wyrazu hasłowego podano co najmniej jeden przykład jego użycia.	F
2.	Wyraz „mądrość” w każdym ze swoich znaczeń występuje wyłącznie w liczbie mnogiej.	F
3.	W odmianie wyrazu „mądrość” w trzech przypadkach występuje identyczna końcówka fleksyjna.	F

Zadanie 3. (0–1)

Artykuł hasłowy wyrazu „mądrość” zawiera związek frazeologiczny

- A. mądre poglądy.
- B. mądrość sądów.
- C. mądrość ptaków.
- D. mądrość książkowa.

Zadanie 4. (0–1)

Wyraz „mądrość” utworzono od wyrazu

- A. mądry.
- B. mądrze.
- C. mądrała.
- D. mędrzec.

Zadanie 5. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie, wybierając odpowiedź spośród podanych poniżej.

Wyrazem pochodnym, w którym znajduje się formant o takiej samej funkcji jak w słowie „mądrość”, jest

- A. badacz.
- B. ślepotą.
- C. pralnia.
- D. marzenie.

Tekst II

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 6.–15.

Filozof dysputował¹ o prym² z oratorem³.
Gdy się długo męczyli mniej potrzebnym wsporem⁴,
Nadszedł chłop. „Niech nas sądzi” – rzekli razem oba,
„Co ci się – rzekł filozof – bardziej upodoba?
Czy ten, który rzecz nową stwarza i wymyśla,
Czy ten, co wymyśloną kształci i określa?”
„My się na tym – chłop rzeczce – prostacy, nie znamy.
Wolałbym jednak obraz aniżeli ramy.”

¹ *dysputować* – dyskutować.

² *prym* – pierwszeństwo w czymś, pierwsze miejsce, przodowanie.

³ *orator* – mówca.

⁴ *wspór* – spór.

Ignacy Krasicki, *Filozof i orator* [w:] Ignacy Krasicki, *Bajki, przypowieści, satyry*, Rzeszów 1986.

Zadanie 6. (0–1)

Narratorem w bajce *Filozof i orator* jest

- A. chłop.
- B. filozof.
- C. autor utworu.
- D. postać nieznaną.

Zadanie 7. (0–1)

Z treści bajki *Filozof i orator* wynika, że spór bohaterów dotyczył tego, który z nich

- A. jest mądrzejszy i bardziej wykształcony.
- B. precyzyjniej przedstawia swoje stanowisko.
- C. dokonuje rzeczy ważniejszych i wartościowszych.
- D. posługuje się bogatszym i barwniejszym językiem.

Zadanie 8. (0–1)

Chłop został poproszony o to, by

- A. przyznał rację filozofowi.
- B. rozstrzygnął spór, który wiedli uczeni.
- C. włączył się do dyskusji filozofa i oratora.
- D. przedstawił swoje poglądy na temat sztuki.

Zadanie 9. (0–1)

Odpowiedź udzielona przez chłopca świadczy o tym, że

- A. nie rozumie pytania filozofa.
- B. jest znawcą w dziedzinie malarstwa.
- C. ceni działania przynoszące konkretne efekty.
- D. przedkłada formę wypowiedzi nad jej znaczenie.

Zadanie 10. (0–1)

Który ze zwrotów jest metaforyczną oceną postawy chłopca?

- A. buja w obłokach
- B. trzyma się ziemi
- C. widzi wszystko w czarnych barwach
- D. patrzy na świat przez różowe okulary

Zadanie 11. (0–1)

W tabeli znajdują się informacje na temat bajki *Filozof i orator* Ignacego Krasickiego. Wskaż informację, która jest prawdziwa – zaznacz P we właściwym miejscu.

1.	Ignacy Krasicki w bajce <i>Filozof i orator</i> podjął temat, który stracił swą aktualność.	P
2.	Bajka <i>Filozof i orator</i> jest utworem lirycznym.	P
3.	Bajka <i>Filozof i orator</i> ma charakter dydaktyczny.	P

Zadanie 12. (0–1)

Która wypowiedź najtrafniej oddaje sens morału wynikającego z bajki Ignacego Krasickiego *Filozof i orator*?

- A. Lepsza jest uboga mądrość niż głupie bogactwo.
- B. Mądrość każe raczej przewidywać złe niż dobre.
- C. Mądrość to umiejętność rozróżniania między złem a dobrem.
- D. Niemała mądrość mądrze mówić, lecz największa mądrze czynić.

Zadanie 13. (0–1)

Uzupełnij zdania dotyczące budowy bajki Ignacego Krasickiego *Filozof i orator*. Wybierz za każdym razem jedną z podanych możliwości.

13.1. Bajka Ignacego Krasickiego jest pisana A / B.

- A. wierszem B. prozą

13.2. W utworze *Filozof i orator* występują rymy C / D.

- C. krzyżowe D. parzyste

13.3. W bajce *Filozof i orator* wersy zawierają E / F liczbę sylab.

- E. jednakową F. różną

Zadanie 14. (0–1)

Słowa: *wsporem, rzeczce, upodoba się* są

- A. archaizmami.
- B. eufemizmami.
- C. neologizmami.
- D. wyrazami gwarowymi.

Zadanie 15. (0–1)

W zdaniu złożonym: „Gdy się długo męczyli mniej potrzebnym *wsporem*, nadszedł chłop.” występuje zdanie podrzędne

- A. podmiotowe.
- B. przydawkowe.
- C. okolicznikowe.
- D. dopełnieniowe.

Tekst III

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 16.–22.

PUSTELNIK
(wychodząc z celi)

Witaj, synu...
Czego chcesz?

KIRKOR

Rady. [...]
Przypomnij niegdyś najpiękniejsze dziecko,
Białą, jak w ręku anielskiego stróża
Kwiat lilijowy – niech jej słowik śpiewny
Zazdrości głosu, a synogarlica¹
Wiernością zrówna... gdzie taka dziewczica,
Wskaż mi, o starcze? Mówią, że królewny
Słyną wdziękami?

PUSTELNIK

Nieba! to ród węża,
Żona zbrodniami podobna do męża,
Córki do ojca, a do matek syny;
Jak w jednym gnieździe skłębione gadziny,
O bogdaj piorun!...

KIRKOR

Nie przeklinaj.

PUSTELNIK

Młody,
Przeklinaj ze mną – oni klątwy warci. [...]
Bo też ja kiedyś byłem pan nad pany,
Stutysięcznemu narodowi miły,
Żyłem w purpurze, dziś noszę łachmany;
Muszę przeklinać. Miałem dziątek troje,
Nocą do komnat weszli brata zboje,
Różyczki moje trzy z łodygi ścięto!
Dziecinki moje w kołyskach zarżnięto!
Aniołki moje!... wszystkie moje dzieci!

KIRKOR

Któż jesteś, starcze?

PUSTELNIK

Ja... Król Popiel trzeci...

KIRKOR
 (Schyla kolano.)

Królu mój!

PUSTELNIK

Któż mię z żebraki rozezna?...

KIRKOR

Uzbrajam chamy², i lecę do Gnezna
 Mścić się za ciebie... [...]
 Nim Kirkor w przepaść okropną się rzuci
 Szukając zemsty – chcę – chciałbym cię badać,
 Na jakim pieńku zaszczepić rodowe
 Drzewo Kirkorów, aby kiedyś nowe
 Plemię rycerzy tronu twego strzegło?
 Kogo wprowadzić w podwoje zamkowe,
 Z żony imieniem?

PUSTELNIK

Tylu ludzi bieгло
 Z pierścionkiem ślubnym za marą wielkości,
 A prawie wszyscy wzięli kość niezgody
 Zamiast straconej z żebra swego kości.
 Postąp inaczej – ty szlachetny, młody;
 Niechaj ci pierwsza jaskółka pokaże,
 Pod jaką belką gniazdo ulepiła;
 Gdzie okienkami błysną dziewic twarze,
 A dach słomiany, tam jest twoja miła.
 Ani się wahaj, weź pannę ubogą,
 Żeń się z prostotą, i niechaj ci błogo
 I lepiej będzie, niżbyś miał z królewną... [...]

KIRKOR

Starcze, dobrze radzisz... [...]

¹ *synogarlica* – gołąb, symbol wierności małżeńskiej.

² *chamy* – chłopci, poddani.

Juliusz Słowacki, *Balladyna*, Kraków 2008.

Zadanie 16. (0–1)

Pustelnik opowiedział Kirkorowi tragiczną historię swego życia, aby

- A. zdobyć szacunek i poważanie dla siebie jako byłego władcy.
- B. zachęcić go do zemsty za zamordowanie królewskich dzieci.
- C. wzbudzić w młodym rycerzu litość nad niedolą byłego króla.
- D. przestrzec go przed intrygami rodów książęcych i królewskich.

Zadanie 17. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P – jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli zdanie jest fałszywe.

1.	Król Popiel III, którym okazuje się Pustelnik, jest postacią mitologiczną.	P	F
2.	Słowa Pustelnika: „Zamiast straconej z żebra swego kości” są nawiązaniem do opisanego w Biblii stworzenia kobiety.	P	F

Zadanie 18. (0–1)

Pustelnik namawia Kirkora, by wziął za żonę dziewczynę pochodzącą ze wsi, ponieważ

- A. jako osoba pracowita zadba o ład i porządek w domu.
- B. będzie mu wdzięczna za zapewnienie dostatniego życia.
- C. dzięki skromności, szczerości i uczciwości zapewni szczęście małżeńskie.
- D. przyzwyczajona do ubożego życia nie narazi go na roztrwonienie majątku.

Zadanie 19. (0–1)

Przyporządkuj nazwy środków artystycznych do podanych fragmentów tekstu *Balladyny* Juliusza Słowackiego. Obok każdego cytatu zapisz odpowiednią literę.

1.	Na jakim pieńku zaszczepić rodowe / Drzewo Kirkorów	
2.	dach <u>słomiany</u>	
3.	dziecinki, aniołki	
4.	Któż mię z żebraki rozezna?	

- A. epitet
- B. porównanie
- C. pytanie retoryczne
- D. zdrobnienie
- E. metafora

Zadanie 20. (0–1)

Balladyna Juliusza Słowackiego jest dramatem, ponieważ

- A. w zdarzeniach biorą udział bohaterowie.
- B. kolejne wydarzenia układają się w wątki.
- C. występuje tekst główny i tekst poboczny.
- D. bohaterowie w wypowiedziach wyrażają emocje.

Zadanie 21. (0–1)

Wskaż fragment utworu Juliusza Słowackiego zawierający opinię.

- A. „Miałem dziatki troje”
- B. „Ja... Król Popiel trzeci...”
- C. „Żyłem w purpurze, dziś noszę lachmany”
- D. „Mówią, że królowy / Słyną wdziękami?”

Zadanie 22. (0–1)

W zdaniu: „Tylu ludzi bieгло / Z pierścieniem ślubnym za marą wielkości” występuje podmiot

- A. logiczny.
- B. domyślny.
- C. szeregowy.
- D. gramatyczny.

Zadanie 23. (0–2)

Rozpoznaj i nazwij co najmniej dwa różne symbole umieszczone w logo wydawnictw. Wyjaśnij znaczenie tych symboli i napisz, dlaczego firmy wydawnicze wykorzystują je w swoich znakach graficznych.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

